ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՂ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆ

‹‹ՀՀ ԿԳՄՍՆ ՄԱՐՏՈՒՆՈՒ Տ. ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԱՎԱԳ ԴՊՐՈՑ›› ՊՈԱԿ

ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ԱՎԱՐՏԱԿԱՆ ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ՌՈՒՍԱՑ ԼԵԶՈՒ ԵՎ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԹԵՄԱ՝ Քննադատական մտածողության զարգացումը ինտերակտիվ ‹‹Բանավեճ›› մեթոդի միջոցով

ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՎԱՅՐԸ՝ Վարդենիս

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝ Հասմիկ Բեյբության

ՈՒՍՈՒՑԻՉ՝ Բելլա Սուքիասյան

ԴՊՐՈՑ՝ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Վարդենիսի Էդ. Պողոսյանի անվան թիվ 2 հիմնական դպրոց

Վարդենիս- 2022

Բովանդակություն

1.Ներածություն.....**3**

2.Գրական ակնարկ.....**5**

3.Փորձարարական հետազոտություն.....7

3.1.Խմբի նկարագիրը.....8

3.2.Փորձարարական դասեր.....9

3.2.1.Փորձարարական դաս-1.....9

3.3.2.Փորձարարական դաս-2.....10

4.Վերլուծություն.....10

5.Գրականության ցանկ.....12

6.Հավելված.....13

1.Դասապլան1.....14

2.Դասապլան2.....18

Ներածություն

Ինչպես ասել է Նելսոն Մանդելան՝ «Կրթությունը ամենահզոր զենքն է, որը դու կարող ես օգտագործել աշխարհը փոխելու համար»: «Աշակերտի գլուխը ոչ թե անոթ է, որը պետք է «լցնել» գիտելիքներով, այլ «ջահ», որը պետք է «վառել»: Որպես ուսուցիչ ես էլ այն խորին համոզմանն եմ, որ

արդի պայմաններում կրթությունը հասարակական կյանքի անբաժան մասն է՝ նպատակաուղղված նույն հասարակության պահանջների բավարարմանը: Մանկավարժության մեջ կրթության նպատակը միշտ եղել է անփոփոխ՝ աճող սերունդը նախապատրաստել կյանքին և տվյալ ժամանակաշրջանի համար ձևավորել լիարժեք ու ակտիվ անդամներ: Սակայն պայմանավորված նոր հասարակական պահանջների ձևավավորմամբ, ժամանակ առ ժամանակ փոփոխվում են կրթության խնդիրները: Փորձը ցույց է տալիս, որ ուսուցման գործընթացը պետք է լինի այնպիսին, որ սովորողները դառնան վերջինիս ակտիվ մասնակիցներն ու հմուտ հետևորդները, որ պասիվ ունկնդրողից վերածվեն ակտիվ մասնակցի: Այդպիսով աշակերտները դառնում են անկաշկանդ ու ինքնուրույն, առաջանում է ուսման նկատմամբ մոտիվացիա, ինքնաբերաբար զարգանում է վերլուծական միտքը կամ, այսպես կոչված՝ քննադատական մտածողությունը: Սովորողների քննադատական մտածողության զարգացումը ժամանակակից մանկավարժության կողմից դիտարկվում է որպես արդի հասարակական պահանջ և կրթության կարևոր խնդիր: Քննադատական մտածողությունը մարդկային մտածողության մեջ իրականության արտացոլման, վերարտադրման և վերլուծման գործընթաց է, որն ապահովում է ճշմարտության իմացում, գիտելիքների ձեռքբերում, ցանկացած կատարած աշխատանքում ստեղծագործական մոտեցում և իրավիճակի ու դեպքերի բազմակողմանի վերլուծության կարողություն ու հմտություն: Կան մի շարք գործիքակազմեր՝ մեթոդներ, որոնց միայն տեղին ու ճիշտ կիրառումը կհանգեցնի ցանկալի վերջնարդյունքի: Իսկ թե հատկապես որ գործիքը պետք է կիրառել քննադատական մտածողության զարգացմանը նպաստելու համար կարող է ցույց տալ համապատասխան հետազոտական աշխատանքը: Ժամանակի դինամիկային զուգընթաց առվել նպատակային եմ համարում ուսուցման ակտիվ և ինտերակտիվ մեթոդները, որոնցից առաջինը ուսուցման ոչ դյուրին գործում ենթադրում է ուսուցիչ–աշակերտ փոխադարձ երկխոսություն, իսկ երկրորդը, բացի ճշվածից, պարտադիր ապահովում է եռաստիճան կապ. Ուսուցիչ–աշակերտ–աշակերտ, որն էլ հանգեցնում է խնդրի առավել ծավալուն քննարկմանը և լուծումների որոնմանը:

Հետազոտական աշխատանքիս նպատակն է պարզել.

- Որքանո՞վ է ուսուցման ժամանակակից ինտերակտիվ՝ «Բանավեճ» մեթոդը նպաստում աշակերտների քննադատական մտածողության զարգացմանը:
- Որքանո՞վ են աշակերտները ներգրավվում «Բանավեճի» մեթոդով կառուցված

ինտերակտիվ դասապրոցեսին:

- Արդյո՞ք իրատեսական է այդ մեթոդի կիրառումը որպես քննադատական մտածողության զարգացման գործիք:
- Հետազոտական աշխատանքիս խնդիրներն են՝

- Ակտիվացնել դասավանդման ինտերակտիվ մեթոդների կիրառումը դասապրոցեսում:
- Ուսումնասիրել «Բանավեճ» մեթոդի մեթոդաբանական հիմքերը և հիմնավորել
- Հիմնավորել «Բանավեճ» մեթոդը որպես ինտերակտիվ մանկավարժական մեթոդ, որը նպաստում է կրտսեր դպրոցականների քննադատական մտածողության զարգացմանը:
- Քննադատական մտածողության զարգացմանը նպաստող ժամանակակից մանկավարժական տեխնոլոգիա է և սահմանել դրա կիրառության արդյունավետ մանկավարժական պայմանները:

Հետազոտության խնդիրները լուծելու նպատակով ուսումնասիրություններ կատարելու ընթացքում կիրառվել են հետևյալ գիտահետազոտական մեթոդները՝

- վերլուծվել և ընդհանրացվել են մանկավարժական առաջավոր փորձի վերաբերյալ աշխատությունները,
- իրականացվել են զրույցի, դիտման մեթոդները,
- ուսումնասիրվել են սովորողների ինքնուրույն և ստեղծագործական աշխատանքները,
- անցկացվել է մանկավարժական փորձի մեթոդը:

2. Գրական ակնարկ

Ըստ Բենջամին Բլումի՝ 1956 թ. մշակած տաքսոնոմիայի, ճանաչողական կամ, այսպես կոչված, իմացական խումբը բաղկացած է 6 մակարդակներից՝ գիտելիքի ձեռք բերում, ընկալում, կիրառում, վերլուծություն, սինթեզ և գնահատում

1. Գիտելիքի ձեռք բերման մակարդակում սովորողը կարող է հիշել, տարբերակել ուսուցման ընթացքում ներկայացված յուրահատուկ տեղեկատվությունը: Այն կարող է դրսևորվել փաստերի, կանոնների, ձայնի և այլնի միջոցով:

2. Ընկալման մակարդակում սովորողը կարող է ցույց տալ, որ հասկացել է տեղեկությունը՝ վերափոխելով այն տարբեր ձևերի, կամ ճանաչել դրա վերափոխված տարբերակը: Այն կարող է իրականացվել սովորողի կողմից բառերով բացատրության, ամփոփման, օրինակներով կամ այլ ձևերով:

3. Կիրառման մակարդակում սովորողը կարող է տեղեկատվությունը կիրառել՝ օգտագործելով կոնկրետ գործողության մեջ: Այդ գործողությունները կարող են լինել հաշվելը, գրելը, կարդալը, սարքավորումներ օգտագործելը և այլն:

4. Զորրորդ մակարդակում, որը ենթադրում է վերլուծություն, սովորողը կարող է ճանաչել տեղեկատվության հիմնական կառուցվածքը, տրոհել բաղկացուցիչ մասերը և որոշել դրանց միջև առկա կապերը: Սովորողը կարող է տարբերել փաստերը ենթադրություններից:

5. Բլումի տաքսոնոմիայի հինգերորդ մակարդակը վերաբերում է սինթեզին: Այս մակարդակում սովորողը կարող է տեղեկատվություն ստանալ տարբեր աղբյուրներից՝ իր անհատական տեսակետը, դիրքորոշումը ձևավորելու նպատակով:

6.Գնահատման մակարդակում սովորողը կարող է որոշակի չափորոշիչներ կիրառել՝ օբյեկտի վերաբերյալ եզրահանգումներ անելու համար: Քննադատական մտածողության ձևավորման ու զարգացման տեսանկյունից պետք է շեշտել վերլուծության, սինթեզի և գնահատման մակարդակները: Բլումի տաքսոնոմիայի մակարդակները դասավորված են աճման կարգով, այսինքն՝ նախորդ մակարդակը հաջորդի հիմքն է, սակայն քննադատական մտածողության համար անհրաժեշտ են այն հմտությունները, որոնք ձևավորվում են վերջին երեք մակարդակներում: Եվ այսպես, կարելի է եզրահանգել. եթե անհատը ցանկանում է մասնակցել որևէ խնդրի քննարկմանը, ապա նրան անհրաժեշտ են համապատասխան գիտելիքներ խնդրի մասին և խնդրի ընկալում, որն էլ իր հերթին: Այսօր դպրոցներում շատ անհրաժեշտ է զարգացնել քննադատական մտածողությունը: Ըստ ամերիկացի մանկավարժ Դ. Հալպերնի քննադատական մտածողությունը զարացնելու նպատակով կարևոր է զարգացնել սովորողի հետևյալ հատկանիշները՝

1. Պատրաստակամություն,

2. Ճկունություն,

3. Հաստատակամություն,

5. Գիտակցում,

6. Փոխզիջումային լուծումների որոնում,

7. Բանավիճելու ունակություն:

Երբ աշակերտը ակտիվորեն մասնակցում է ուսումնառության գործընթացին, նա ակամա սկսում է մտածել խնդրի շուրջ, ուսուցչից բացի լսում է իր դասընկերների կարծիքը և տալիս է իր պատճառաբանված համաձայնությունը կամ անհամաձայնությունը բարձրաձայնված կարծիքների վերաբերյալ: Գարիսոնը խիստ կարևորում է ուսուցչի դերը քննադատական մտածողության զարգացման գործում: Նա նշում է, որ ուսուցիչը պարտավոր է ուսանողին քննարկումների միջոցով դրդել վիճարկելու տարբեր գաղափարներ, ենթադրություններ, տեսություններ, նորմեր և կանոններ, քանի որ քննադատական մտածողությունը

սովորողից պահանջում է ստածնել գաղափարներ ու խնդիրներ քննելու և հետևություններ անելու պատասխանատվություն: Ուստի պատահական չէ, որ շատ գիտնականներ պնդում են, որ ուսուցչի և աշակերտի միջև երկխոսության, բանավեճի և քննարկման ծավալումը քննադատական մտածողության ձևավորման և զարգացման թիվ մեկ գրավականն է: Կրթության մասնագետ Սիեգելը հավաստիացնում է, որ դասավանդողի հիմնական դերը կայանում է քննադատաբար մտածողի օրինակ ծառայելու մեջ: Այսինքն դասավանդողն առաջինը ինքը պետք է պատրաստ լինի վիճարկելու սեփական արժեքներն ու գաղափարները և դրանով իսկ օրինակ ծառայի իր աշակերտների առջև: Կարելի է պնդել նաև այն, որ քննադատական մտածողության համար անհրաժեշտ հմտությունները հնարավոր չէ կիրառել առանց խնդրո առարկայի վերաբերյալ նախնական գիտելիքի: Ուստի քննադատական մտածողության ձևավորումն ու զարգացումը պետք է լինի և՛ առարկայական ծրագրի, և՛ ուսումնական պլանի զարգացման հիմքում:

Ինչպես գիտենք՝ ինտերակտիվ ուսուցումը դա երկխոսությամբ ուսուցում է, որի ընթացքում ուսանողները համագործակցում են ոչ միայն դասախոսի, այլև միմյանց հետ: Ինտերակտիվ ուսուցման ժամանակ նոր գիտելիքներ փնտրելու հանձնարարություններով սովորողներին ուղղորդում եմ անկախ որոնողական աշխատանքների: Իմ գործառույթներն են՝

1.Բացատրել սպասվելիք աշխատանքի նպատակը:

2.Դասի սկզբում հայտարարել թեման և քննարկվող հարցերը:

3. Բաժանել աշակերտներին խմբերի և տալ հանձնարարություններ:

4. Զթողնել առանց ուշադրության սխալ մեկնաբանությունները, սակայն միևնույն ժամանակ միանգամից չտալ ճիշտ պատասխանը:

5. Հետևել, որ քննադատվի միտքը, կարծիքը, այլ ոչ թե միտքը արտահայտող աշակերտը:

6. Օգնել աշակերտներին զալ ընդհանուր եզրահանգման և դասի վերջում անել եզրակացություններ, որոնք ունեն ընդհանուր նշանակություն:

Իմ դերը աշակերտի ինքնուրույն աշխատանքի կազմակերպումն է: Հայտնի է, որ նոր բան սովորելիս մարդը թույլ է տալիս սխալներ և իմ խնդիրը կայանում է նրանում, որ սովորողը ուսումնական պրոցեսում կատարված սխալները ուսումնասիրի և վերլուծի: Ինտերակտիվ մեթոդները կիրառելիս, դադարում եմ լինել տեղեկատվության հիմնական տեղեկատու, միայն կարգավորում կազմակերպում է գործընթացը, տալիս խորհրդատվություն:

3.Փորձարարական հետազոտություն

3.1.Խմբի նկարագիրը՝

Քննադատական մտածողությունը զարգացնելու նպատակով «Բանավեճ» մեթոդի կիրառմամբ նախագծված հետազոտական աշխատանքը իրագործելու նպատակով ընտրել եմ որպես փորձարարական դասարան Վարդենիսի Էդ. Պողոսյանի անվան 2-րդ միջնակարգ դպրոցի 8-րդ դասարանը՝

- ✔ Հետազոտվող դասարանում աշակերտներների թիվն էր 26 աշակերտ՝14 աղջիկ, 12 տղա:
- ✔ Աշակերտները ունեին առաջադիմության ու զարգացման մոտավորապես միևնույն մակարդակը:
- ✔ Հետազոտելի դասարանում ուսուցումն իրականացրել եմ «Բանավեճ» մեթոդի

կիրառմամբ:

Հետազոտության շրջանակներում փորձարարական դասարանում ընտրվել են՝

- ✔ Ռուսաց լեզվի դասագրքի երկու թեմաներ: Գիտափորձի իրականացման համար կիրառման մեջ են դրվել իմ կողմից նախապես մշակված դասերի պլանները,
- ✔ հետազոտության համար հիմք է ընդունվել Հանրակրթության պետական չափորոշիչը,
- ✔ հետազոտվող դասարաններում մանկավարժական հետազոտության արդյունքները չափվել են իմ կողմից մշակված հարցաշար-քարտերի վերլուծության հիման վրա:

Դպրոցի հետազոտելի 8-րդ դասարանում, ուր նպատակ եմ հետապնդում զարգացնել քննադատական մտածողությունը կիրառեցի սույն աշխատանքում առաջադրված ինտերակտիվ Բանավեճ մեթոդը՝ որպես ռազմավարական գործիք: Սովորաբար նոր թեմա ընտրելիս կապ եմ հաստատում սովորողների ունեցած գիտելիքների ու պատկերացումների և ուսուցանվող նոր նյութի միջև: Երբեմն սովորողները իրենք են ընտրում բանավեճի թեման, առաջարկելով նրանց բերել համապատասխան նյութեր: Երբեմն բանավեճը սկսելուց առաջ դիտում ենք ֆիլմեր կամ նկարներ, տալիս եմ նրանց օգնող բառեր և արտահայտություններ, որոնք կօգնեն բանավեճը ավելի արդյունավետ անցկացնել և վարել ավելի հետաքրքիր: Հետազոտության ընթացքում հատուկ ուշադրության կենտրոնում եմ պահելու 5 աշակերտների, որոնք իմ կարծիքով ավելի կաշկանդված են և դժվարությամբ են մասնակցում բանավեճերին ու քննարկումներին: Նպատակն է նաև փորձարարական դասերի արդյունքում ակտիվացնել այս աշակերտներին , որպեսզի դասերին ավելի ակտիվորեն մասնակցեն: Դասի սկզբնական փուլում առաջադրանքները ձևակերպում եմ մտածելու հրավիրող նախադասություններով, որոնք թույլ են տալիս սովորողին զարգացնել ստեղծագործական մտածողությունը, մտքերը ազատ արտահայտելու հմտությունը զարգացնել, սովորողներին դրդում եմ առաջադրել վարկածներ և նրանց մղում է հակասությունների քննարկմանը բանավեճի մեջ: Բանավեճն ընդհանրապես պետք է

անցկացվի բարյացակամության և յուրաքանչյուրի նկատմամբ ուշադրության մթնոլորտում: Նույնիսկ սխալի դեպքում չպետք է բարձրաձայն դիտողություն անել: Այդ դեպքում լուռ մոտենում եմ մուտքագրող-բանավիճող սովորողին և ուղղում բերականական սխալը:

3.2.Փորձարարական դաս-1

Այսօրվա դասն էր «Дубровский» թեման (մաս 1) (տե՛ս դասապլան-1 էջ՝ 13): Դասաժամն սկսվեց տնային աշխատանքի ստուգումով. բոլորը ներկայացրին իրենց տնային աշխատանքները՝ որոշակի սխալներով: Քննարկվեց տնային աշխատանքի սխալները , տրվեց բանավոր հետադարձ կապ: Այնուհետև դասարանը տարասեռության սկզբունքով բաժանեցի չորս խմբերի: 1-ին և 3-րդ խմբերին հանձնարարվեց կարդալ դասի առաջին մասը, իսկ 2-րդ և 4-րդ խմբերին կարդալ դասի 2-րդ մասը, տրված ժամանակում աշխատելուց հետո պետք է խմբերը ներկայացնեն դասը, պատասխանեն հարցերին: Իմ նախանշած հինգ աշակերտներից յուրաքանչյուրը ընդգրկված են խմբերից մեկում և աշխատում են ինտերակտիվ ուսումնառության պայմաններում: Խմբերից յուրաքանչյուրը դասից դուրս է գրում նոր բառերը,թարգմանում դրանք, այնուհետև դիմացը գրում են դրանց հոմանիշները: Այնուհետև խմբերից յուրաքանչյուրը ներկայացնում է դասի իր հատվածը, ներկայացնում է իր կատարած աշխատանքը, պատասխանում է զուգահեռ խմբի հարցերին: Այնուհետև ուսուցչի հարցերի օգնությամբ համեմատում են հերոսներին, վեր են հանում հերոսների դրական և բացասական կողմերը: Յուրաքանչյուր աշակերտ պարտադիր արտահայտում է իր կարծիքը:

3.3.Փորձարարական դաս-2

Այսօրվա դասի թեման էր «Дубровский» թեման (մաս 2) (տե՛ս դասապլան-1 էջ՝ 17): Դասը սկսվեց տնային աշխատանքի ստուգումով և սխալների ուղղումով ու բացատրությամբ: Դասը կազմակերպվեց ինտերակտիվ ուսուցման մեթոդով, կիրառելով նաև հարց ու պատասխանի, մտագրոհի, մտքերի քարտեզագրման, m-ածև աղյուսակի, խաղային մեթոդներ: Դասարանը համասեռության սկզբունքով բաժանվեց չորս խմբերի, յուրաքանչյուր 1-ին և 2-րդ խմբերին հանձնարարվեց կարդալ դասի համապատասխանաբար 1-ին, իսկ 3-րդ և 4-րդ խմբերը 2-րդ մասերը: Թղթի վրա բաժանված սյունակներում դասից դուրս գրել յուրաքանչյուր հերոսի դրական և բացասական կողմերը, օգտագործելով նախապես ստացած գունավոր թղթերն ու մատիտները, գրիչները, կազմակերպել բանավեճ: Տրված ժամանակի ավարտից հետո հերթով ներկայացնել հերոսներին, նրանց բնութագրել հետաքրքիր բառերով, գտնելով նրանց հոմանիշներն ու հականիշները:Պատասխանել զուգահեռ խմբերի հարցերին: Նոր դաս է հանձնարարվում պատմել դասը, տնային աշխատանք է տրվում կազմել տաս նախադասություններ դասից

դուրս գրված բառերով: Աշակերտներին պատճառաբանված գնահատել, խրախուսել այդ դասին ակտիվություն ցուցաբերած այն աշակերտներին, որոնք սովորաբար պասիվ են:

4. Վերլուծություն

Հետազոտության թույլ է տալիս հանգել հետևյալ եզրակացության, որ ուսուցման ինտերակտիվ մեթոդը նպաստում է ոչ միայն ուսման արդյունավետության բարձրացմանը, այլև զարգացնում է քննադատական մտածողությունը, գիտելիքները դարձնում է կիրառելի և նպաստում ինքնուրույն գիտելիքներ ձեռք բերելու կարողությունների ձևավորմանն ու հարստացմանը:

«Բանավեճ» մեթոդի շնորհիվ աշակերտները՝

- ✔ կարողանում են կատարել ուսումնական ստեղծագործական աշխատանք:
- ✔ կարողանում են գտնել իրենց ստացած գիտելիքների և իրենց անձնական կենսափորձի միջև եղած փոխադարձ կապը, որպեսզի գիտելիքը գործնական կիրառություն գտնի:
- ✔ դառնում են քննող դատողություններ և վերլուծություններ կատարող,առաջադրում են խնդրի վերաբերյալ լուծումներ: Դասարանում գլխավոր դերակատարողը դառնում է աշակերտը, գերակայում է աշակերտակենտրոն ուսուցումը:
- ✔ աշակերտները կարողանում են որոշել, թե զանազան տեղեկություններն ինչպես են առնչվում միմյանց հետ:
- ✔ կարողանում են նոր տվյալները, նոր գաղափարները տեղադրել իրենց ունեցած գիտելիքների համակարգում:
- ✔ կարողանում են քննադատաբար, ստեղծագործաբար և արդյունավետ կերպով իմաստավորել ցանկացած տեղեկություն:

Այսպիսով՝

1.Հասարակական բուռն զարգացումները, ժամանակակից կրթականբարեփոխումները կյանքի են կոչել նոր՝ տնտեսական, գիտական, մշակութային և այլ պահանջներ, որոնք էլ պայմանավորել են մանկավարժական գործընթացի արմատական փոփոխությունները՝ ուսուցիչ աշակերտ հարաբերությունների վերանայում, դասավանդման նոր մեթոդների և ձևերի, մանկավարժական նոր տեխնոլոգիաների որոնում ու կիրառում և այլն: Ժամանակակից ուսուցման գործընթացում կրթության հիմնախնդիրների շարքում իր կարևոր տեղն ունի սովորողների քննադատական մտածողության ձևավորումն ու զարգացումը, որն այսօր դիտարկվում է որպես հասարակական պահանջ և կրթության արդի խնդիր:

2. Տեսական և փորձարարական աշխատանքների արդյունքում պարզ դարձավ, որ ինտերակտիվ «Բանավեճ» մեթոդը կարող է արդյունավետ կերպով կիրառվել ժամանակակից դպրոցի ուսուցման գործընթացում որպես քննադատական մտածողությունը զարգացնող միջոց:

4. Փորձարարական հետազոտության արդյունքները վկայում են, որ «Բանավեճ» մեթոդը կարող է արդյունավետ կիրառվել դպրոցում և նպաստել դպրոցականների քննադատական մտածողության ձևավորմանն ու զարգացմանը մանկավարժական հետևյալ պայմանների դեպքում, բարենպաստ և զարգացնող կրթական միջավայրի ապահովում, սովորողների տարիքային և անհատական առանձնահատկությունների հաշվառում, ուսուցման գործընթացի միջոցների, մեթոդների, ընթացակարգի ճիշտ ընտրություն, ուսումնական գործունեության բազմազան տեսակների կիրառում, ուսման դրական ու ներքին դրդապատճառների ձևավորում, դասարանում դրական հոգեբանական մթնոլորտի ապահովում, ուսուցչի մասնագիտական պատրաստվածության առկայություն: Քննադատական մտածողության տեխնոլոգիայի մեթոդների ընտրությունն անմիջականորեն պակված է ուսուցանվող նյութի բովանդակության, բարդության և ծավալի հետ: Փորձարարական աշխատանքների արդյունքները փաստում են, որ «Բանավեճ» մեթոդը նպաստում է ոչ միայն սովորողների քննադատական ձևավորմանն ու զարգացմանը, այլ նաև Հանրակրթության պետական չափորոշչի մյուս բաղադրիչների՝ գիտելիքների համակարգի, հաղորդակցական, համագործակցային, ստեղծագործական, ինքնուրույն գործունեության կարողությունների ու հմտությունների և սովորողների արժեքային համակարգի ձևավորմանը:

5.Գրականության ցանկ

1. Անանիասյան, Քննադատական մտածողություն ձևավորող կրթությունը որպես կանխակալ մտածողության արդյունքում ծագած հակասությունների կարգավորման գրավական, Ուսումնասիրություն ԲՀԻ Օժանդակության հիմնադրամի ծրագրերի շրջանակներում, 2012, 63 էջ:

2. Ն. Վարդումյան, Ա. Սարգսյան, Լ. Սրուցեենկո, Ռ. Պետրոսյան, Գ.Հարությունյան, Ն. Մարկոսյան, Ֆ. Երիցյան, Գ. Սիմոնյան, Ի. Եղիկյան, Նոր մոտեցումներ ուսուցիչների պատրաստման գործընթացին, Գործիմաց մոտեցում, Տեսություն և պրակտիկա, ձեռնարկ ուսուցիչների պատրստման համար, ԱՑՌԵՔՍ, Եր., 2004, 196 էջ:

3. С. И. Заир-бек, И. В. Муштавинская Развитие критического мышления на уроке: Пособие для учителя. М., “Просвещение”, 2011. – 223 с. 4. И. В. Муштавинская, Технология развития критического мышления на уроке и в системе подготовки учителя, Уроки для педагогов, Учебно-методиич. пособие, изд. Каро, Санкт-Петербург, 2009, 24 с.

4. Հարությունյան Գ .Ն ., «Քննադատական մտածողության տեխնոլոգիան ուղղված մանկավարժական գործընթացի արդյունավետության բարձրացմանը», «Մանկավարժություն», /Գիտամեթոդական վերլուծական ամսագիր/, N6, 2012թ., էջ

28-33:

5. ժողովածու Խ.Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ 90-ամյակին նվիրված գիտաժողովի նյութերի, Նոր ուսուցիչ նոր դպրոցի համար, Մանկավարժական կրթության բարեփոխման հեռանկարներ. Տեսություն և պրակտիկա: Գիտաժողով /2012թ. դեկտեմբերի 14/, I պրակ, Երևան, «Մանկավարժ», 2013 թ., էջ 434

6.Հավելված

Դասապլան-1

ՈՒսուցիչ՝ Բելլա Սուքիասյան

Առարկա՝	Ռուսաց լեզու	Ամսաթիվ	9.02.2022	Կիսամյակ	II	Դասարան	VII

Թեմա՝	**А.С .Пушкин ‹‹Дубровский›› (Част 1)**
Օգտագործվող նյութեր՝	Գրատախտակ, կավիճ, դասագիրք, տետրեր, բառատետր, գունավոր թղթեր, մատիտներ:
Դասի նպատակը՝	• ծանոթություն նոր թեմայի հետ, • աշխատանք խմբի ներսում ինտերակտիվ մեթոդով, • կարդալ, դուրս գրել անծանոթ բառերը, • կարողանալ վերարտադրել կարդացածը, • հասկանալ մյուս խմբերի պատմածը, • ըմբռնել ամբողջ դասի բովանդակությունը, • զարգացնել ֆենոմենական մտածողությունը
	Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ
Վերջնարդյունքները	• թարգմանել նոր բառերը, • գտնել նոր բառերի հոմանիշները և հականիշները, • ինքնուրույն կարդալ և պատմել դասի տրված հատվածը, • համեմատել հերոսներին, • պատասխանել ուսուցչի և դասարանցիների հարցերին, • զրուցել ընդհանուր բովանդակության մասին:

Գործողություններ(ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Ուսումնական գործունեություն Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվողմեթոդ(ներ)
5րոպե-սկիզբ	Աշակերտները դասարանը պատրաստում են խմբային աշխատանքի համար և սպասում են ուսուցչի հրահանգներին, Ներկայացնում են տնային աշխատանքները, Ընտրում են գունավոր թղթեր, մատիտներ,	Ողջունել դասարանին, կատարում է ներկա բացակա, Ստուգել տնային աշխատանքները, բացատրել անհասկանալի մասերը, Աշակերտներին բաժանում է չորս խմբերի,		

10րոպե-ընթացք	պատրաստվում են աշխատանքին,	հրահանգում է գունավոր թղթեր և մատիտներ վերցնել, բացատրում է առաջադրանքը, և հանձնարարում էաշխատել: Խմբերում աշխատելու համար տրվում է **15** րոպե:		
15 րոպե	Յուրաքանչյուր խմբի ներսում երեխաները ընտրում են խմբի ավագ, ժամապահ և տեքստից անծանոթ բառերը դուրս գրող(յուրաքանչյուր խումբ գրում է իրենց տրված թերթիկի վրա, իսկ խմբի ընտրված մասնակիցը նաև գրատախտակի իր բաժնի վրա): Դասի իրենց հատվածը կարդում են վերլուծում, այնուհետև փորձում են նոր բառերին հոմանիշներ գտնել: **15** րոպեն լրանալուն պես ժամապահը զգուշացնում է և խմբերերը հերթով սկսում են ներկայացնել դասը (թեկուզ երկու տողով, պատմում են նաև թույլ առաջադիմություն ունեցող աշակերտները, խմբի ավագը օգնում է նրանց), ներկայացնում են նոր բառերը, նրանց հոմանիշները, պատասխանում են զուգահեռ	ՈՒսուցիչը հերթով մոտենում է խմբերին, անհրաժեշտության դեպքում ցուցումներ է տալիս, կատարում է շտկումներ: Կատարում է սխալների քննարկում և բացատրում, բանավոր առաջ մղող հետադարձ կապի տրամադրում	• Անվանել հերոսներին, ճշել դրական և բացասական հերոսներին, • Ինչու՞ է վեպը կոչվում **‹‹ Дубровский ››,** • Ո՞ր հերոսին էք հավանում,	Հարցադրումների մեթոդ

12րոպե	խնբի հարցերին,կատարում են նշումներ տետրերում: Համեմատում են հերոսների կերպարները օգտագործելով նոր բառերի հոմանիշները: Աշակերտները անծանոթ բառերի բացատրությունները գրում են բառատետրերի մեջ:	Նոր թեմայի հաղորդում աշակերտների մասնակցությամբ ՈՒսուցիչը գրատախտակի վրա թարգմանում է անծանոթ բառերը: ՈՒսուցիչը ուղղորդում է աշակերտներին, որպեսի նոր թեման ճիշտ ընկալվի և օգնում է ճիշտարտասանել նոր բառերը: ՈՒսուցիչը կիրառում է << Մտքերի տարափ>> մեթոդը, որպեսի հասկանա, արդյո՞ք խմբերը լսում էին միմյանց և կարո՞ղ են պատասխանել նաև դասի մյուս հատվածներին վերաբերող հարցերին: ՈՒսուցիչը գնահատում է լավ և ակտիվ աշխատող խմբերի աշակերտներին և առանձին աշակերտների:		Ինտերակտիվ ուսուցում <<Բանավեճ>> մեթոդի միջոցով ***T***-ձև աղյուսակով վարժության կատարում

Յրոպե				Հարց ու պատասխանի մեթո
Տնային աշխատանք	Դասը համնձնարարել պատմել, աշխատանքային տետրերում կազմել տաս նախադասություններ դասից դուրս գրված բառերով:			

Դասապլան-2

Ուսուցիչ՝ Բելլա Սուքիասյան

Առարկա՝	Ռուսաց լեզու	Ամսաթիվ	**11.02.2022**	Կիսամյակ	**II**	Դասարան	VII I
Թեմա՝	А.С .Пушкин ‹‹Дубровский›› (Част 2)						
Օգտագործվող նյութեր՝	Գրատախտակ, կավիճ, դասագիրք, տետրեր, թեստեր, բառատետրեր						
Դասի նպատակը՝	• Պատմել դասը, • Բնութագրել հերոսներին , • Մանակցել բանավեճին, • Օգտագործել նոր բառեր նախադասության մեջ, • Շփում օտար լեզվով:						

	Ուսուցանման արդյունքներ, որոնք կփաստեն, որ ուսուցումը տեղի ունեցավ
Վերջնարդյունքները	Աշակերտները կկարողանան ներկայացնել՝ • դասում առկա երկխոսությունները, • բանավիճել հերոսների կերպարների շուրջ, • բոլոր աշակերտները պարտադիր պետք է ներկայացնեն իրենց տեսակետները, • դասից դուրս գրված բառերով կազմել նախադասություններ, • պատասխանել ուսուցչի հարցերին:

Գործողությունները(ժամ/տևողություն)	Ուսումնական գործունեություն Աշակերտներ	Ուսումնական գործունեություն Ուսուցիչ	Հարցադրումներ	Կիրառվողմեթոդ (ներ)
5րոպե-սկիզբ 10րոպե-ընթացք	Բացել դասագրքերը, պատրաստվել նոր դասին: Ներկայացնել տնային աշխատանքները Պատասխանել հարցերին Փոխադարձ հարցեր տալ, փակ հարցերին պատասխանում են ,,ցածր,, առաջադիմություն ունեցող աշակերտները՝ ստեղծելով ,,հավելյալ,, արժեքներ 4 աշակերտ կատարում են առաջադրանքները գրատախտակին,	Ողջունել դասարանին, ներկա բացակա անել: Ստուգել տնային աշխատանքները, բացատրել անհասկանալի մասերը Տալ հարցադրումներ, աշակերտներին ներգրավել դասապրոցեսին Տալ ուղղորդող հարցադրումներ Գրատախտակը բաժանել 4 մասի, գրել տարբեր նախադասություններ,առաջարկելով ընդգծել հատկանիշ ցույց	•Անվանել հերոսներին, նշել դրական և բացասական հերոսներին, •Ինչու՞ է վեպը կոչվում ‹‹ ***Дубровский ››,*** •Ո՞ր հերոսին եք հավանում, .Ինչու՞, ի՞նչ դրական վարքագիծ է դրսևորել այդ հերոսը, .Ինչը՞ ցեզ դուր չեկավ այս պատմության մեջ:	Հարցադրումների մեթոդ Զրույցի մեթոդ

15րոպե	մյուսները կատարում են նշումներ տետրերում: Աշակերտները ներկայացնում են դասում առկա երկխոսությունները, բանավիճում են հերոսների կերպարների շուրջ: Բարձր առաջադիմության տեր աշակերտները կատարում են աշխատանք դասագրքից, իսկ ցածր առաջադիմության տեր աշակերտները դասագրքի վերջից դուրս կբերեն 5 անկանոն բայ, կթարգմանեն և կարտասանեն Լուռ լսել դասը , կատարել նշումներ, հնչեցնել անհասկանալի հարցեր, աշխատանք դասագրքի հետ	տվողբառերը, և գտնել նրանց հոմանիշները: Հետևել կատարվող աշխատանքներին, կատարել շտկումներ Ուսուցիչը դասին օգտագործում է «Երկրորդ օրագիր» մեթոդը, որտեղ բնութագրում ենք հերոսներին, վերլուծում ամբողջ տեքստը, կարճ հատվածներով պատմում ամբողջ դասը: Ուսուցիչը երբեմն-երբեմն ուղորդում է աշակերտներին; Գնահատում և տնային աշխատանքի հանձնարարում:		Բանավեճի մեթոդ Ինտերակտիվ ուսուցում

12բոպե **3**բոպե–ավարտ				Կարճ դասախոսություն՝ստեղծելով միջառարկայական կապ(հայոց լեզու)
Տնային	Դասը համեմատաբար պատմել, տնային տետրերում կատարել վարժություն **5**–ը:			